

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА БІБЛІОГРАФІЯ СУМЩИНИ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ

Комликова Г. І.

м. Суми

Сумський національний аграрний університет

Цінність сільськогосподарської інформації визнавалась ще в сиву давнину. Вона зберігається і до наших часів. Сільськогосподарська бібліографія є засобом збереження наукового та інтелектуального надбання науковців-аграріїв. Вона спрямована на забезпечення відображення здобутку сільськогосподарських знань через систему інформаційно-бібліографічних видань.

Особливої уваги заслуговує ретроспективна сільськогосподарська бібліографія, яка окрім величезних пошукових можливостей виконує й наукову та культурно-історичну функцію. Еволюція аграрної науки та розвиток сільськогосподарської бібліографії взаємопов'язані. Іноді бібліографія може стати чи не найкращим засобом надання матеріалів дослідникам історії аграрної науки для відновлення подій минулого. Особливо це стосується бібліографічних посібників, які в своїй сукупності можуть змалювати цілу історичну епоху.

Історія сільськогосподарської науки Сумщини бере початок з ХІХ ст. з моменту започаткування на її території перших дослідних полів та створення на їх основі в 1897 р. Іванівської дослідно-селекційної станції та в 1905 р. Сумської сільськогосподарської станції.

З часу відкриття цих установ і виникає потреба у фіксації отриманих результатів дослідницької діяльності.

Результати науково-дослідницької роботи невеликого колективу Іванівської дослідно-селекційної станції публікувались у наукових збірниках «Труды Ивановской сельскохозяйственной опытной станции

П. И. Харитоненко» та «Бюлетені Іванівської дослідної та селекційної станції Цукротресту».

Результати наукової діяльності Сумської сільськогосподарської станції публікувались в «Трудах Сумской сельско-хозяйственной опытной станции» та «Отчетах».

Незважаючи на неймовірно складні для сільськогосподарської науки 20-ті роки ХХ століття, діяльність науково-дослідних установ не припинялась. З розвитком науки виникла потреба складання реєстру публікацій, тобто налагодження бібліографічної інформації. Ця робота велася на дослідних станціях поряд з науковою.

Першою спробою складання реєстру публікацій своєї установи є «Перечень трудов Ивановской опытной и селекционной станции», опублікований у «Бюлетені Іванівської досвідної селекційної станції» (Ч.1, 1927 р.).

Даний бібліографічний покажчик складається з 3 частин. У першій частині відображені публікації з наукового збірника «Труды Ивановской сельскохозяйственной опытной станции» з 1901 по 1923 рр. (з 1 по 12 випуски). У другій частині покажчика відображені окремі видання наукових співробітників станції, програми та плани станції, інші матеріали. Третій розділ відображає статті наукових співробітників станції, опубліковані у сільськогосподарських журналах та відбитках з них.

У Ч.5 «Бюлетеня Іванівської досвідної та селекційної станції» (1928 р.) був опублікований «Перелік статтів, що були вміщені у «Бюлетенях Іванівської досвідної станції» за 1927 рік». Розташування матеріалу у даному бібліографічному покажчику відображає порядок розташування матеріалів у випусках «Бюлетеня» за рік. Недоліком цього покажчика можна вважати відсутність інформації про місцезнаходження статей (сторінки).

Реєстр публікацій станції, опублікований у виданні «Іванівська зональна дослідна та селекційна станція (пам'ятка екскурсанта)» (1930 р.),

складається з 2 частин. Перша частина «Наукові видання» відображає публікації з наукового збірника «Труды» з 1901 по 1928 рр., друга – «Популярні видання»: листівки, брошури, плакати та ін. У другій частині даного покажчика матеріал роштовано за видами видань, але відсутня обов'язкова для ідентифікації видання інформація – місце, рік видання, кількісна характеристика, автори, укладачі видань.

Наступний бібліографічний покажчик праць співробітників Іванівської дослідно-селекційної станції за 1901-1995 рр. був опублікований у збірнику наукових праць, що вийшов до 100-літнього ювілею станції. Окремим виданням науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Наукові праці Іванівської дослідно-селекційної станції 1901-1997 рр.: До 100-річчя Іванівської дослідно-селекційної станції» побачив світ лише у 2000 р.

Дещо гіршою була ситуація з бібліографуванням наукових праць співробітників Сумського інституту агропромислового виробництва. Перша спроба створення ретроспективної бібліографії відбулася лише в 1958 р. У виданні «Сборник трудов. Основные итоги НИР за 1905-1955 гг.» був опублікований Список праць Сумської сільськогосподарської дослідної станції, опублікованих за 50 років. Список складений у формі таблиці та містить певні недоліки, а саме – відсутня інформація про кількісну характеристику представлених видань (відсутні сторінки).

Наступний бібліографічний покажчик наукових праць та інших матеріалів, опублікованих колективом станції, був представлений у виданні «Дослідження у рослинництві і тваринництві» (1965 р.)

Наступні версії ретроспективних бібліографічних покажчиків інституту за 1965-2005 рр. та 2005-2007 рр., підготовані науковою бібліотекою інституту, через брак коштів на видавничу діяльність існують на правах рукопису.

Науково-бібліографічна діяльність Краснотростянецької лісової науково-дослідної станції відображається у створенні ретроспективного

бібліографічного покажчика «Тростянецкие леса в лесоводственной и исторической литературе», перше видання якого відбулося в 1967 р. З того часу вийшло декілька доповнених видань (1970 р., 1975 р., 1985 р.).

Покажчик має 4 розділи. Серед них, окрім бібліографії робіт, виконаних співробітниками лісової дослідної станції, є розділ робіт, виконаних іншими дослідниками на об'єктах та за матеріалами станції та розділ робіт, в яких надані історичні відомості про Тростянецькі ліси. Щовипуска у покажчику відображаються видання, починаючи з 1885 р., що є дуже зручним для дослідження історії станції.

Науково-бібліографічна діяльність Інституту луб'яних культур УААН присвячена висвітленню результатів наукової діяльності провідних наукових співробітників інституту через створення Біобібліографічної серії «Учені Інституту луб'яних культур УААН».

У таких покажчиках, як «Голобородько Павло Арсентійович», «Пильник Василь Іванович», «Горшкова Лідія Михайлівна» та ін., подається матеріал про життєвий шлях і наукову спадщину вчених-аграріїв, які зробили вагомий внесок у розвиток науки і виробництва в нашій країні та за її межами.

Отже, спираючись на вищесказане, можна зробити висновок, що бібліографічна діяльність бібліотек науково-дослідних установ Сумщини розвивається у двох напрямках, це – створення ретроспективних бібліографічних покажчиків публікацій своєї установи та створення біобібліографічних покажчиків, що дає змогу узагальнювати, розповсюджувати та впроваджувати здобутки сільськогосподарської науки Сумщини.